

Toekomst mestbeleid: het kan eenvoudiger

Stikstof en fosfaat bepalen nog steeds het mestbeleid waaraan de teler zich heeft te houden. Minister Schouten stelde eind 2017 voor om in een interactief proces met alle betrokken partijen tot een wezenlijk eenvoudiger systeem te komen met minder regeldruk en lasten voor boer en overheid. Afgelopen jaar vond het project Herbezinning mestbeleid plaats.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

Eind jaren negentig van de vorige eeuw kreeg het Actieprogramma Nitraatrichtlijn vorm. Doel van dit door het ministerie van LNV opgestelde programma was om het gebruik van stikstof en fosfaat zodanig te reguleren, dat werd voldaan aan de Europese regelgeving, waaronder de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn. Voor stikstof en fosfaat kwam bij de agrarisch ondernemers de nadruk sterk te liggen op kunstmest. Organische meststoffen werden minder populair, omdat die gewoon meetelden in de mestboekhouding. Vooral omdat de fosfaatsnormen voor veel ondernemers aan de krappe kant waren, werd het lastig om organische meststoffen te gebruiken, want daarmee werd al snel het maximaal te gebruiken aantal kilo's fosfaat per ha bereikt. Sinds 1 januari 2018 loopt het Zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, waarbij de uitgangspunten van bijna 25 jaar geleden niet sterk zijn gewijzigd. Stikstof en fosfaat zijn bepalend en de normen daarvoor worden waar nodig naar beneden bijgesteld. In die 25 jaar is de wereld wel flink veranderd. De Klimaatdiscussie kwam op gang, waarbij bodem een nieuwe rol kreeg toebedeeld: opvang van water om perioden van langdurige droogte of juist hevige neerslag beter aan te kunnen. Voldoende organische stof in de bodem is daarbij belangrijk.

VIER ONDERWERPEN

Dat vraagt om een andere invulling van het Zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Maar hoe moet dat dan? Die vraag zette Teamcoördinator Marissa Giesen van het ministerie van LNV aan denken. "Bij de start van het Zesde Actieprogramma van start, kondigde de minister aan dat zij

de een herbezinning op het mestbeleid wilde. De periode tot het Zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn wilde ze gebruiken om te kijken of het mestbeleid eenvoudiger en anders kan. We kozen voor een interactief proces genaamd Herbezinning mestbeleid, waarbij ondernemers en vertegenwoordigers uit de volle breedte van de Nederlandse land- en tuinbouw zich konden aanmelden om met ons over dit onderwerp in discussie te gaan. En aanmelden deden ze. December 2018 zijn we gestart, waarna we met vier onderwerpen verder zijn gegaan: kringlooplandbouw, bodem, mestmarkt en innovatie. Telkens waren er zo'n vijftig personen aanwezig, die in gemixte groepen met elkaar in gesprek gingen. Het leverde enorm veel ideeën op. Wat mij betreft heeft deze aanpak aan de verwachtingen voldaan. We wilden open gesprekken, en die zijn ook echt gevoerd."

BOERENPANEL

Alle informatie van de vier sessies kwam samen in de slotbijeenkomst op 15 mei 2019. In een tot de laatste plaats gevulde zaal gaven zes vertegenwoordigers van sterk uiteenlopende organisaties zoals LTO Nederland, Natuur & Milieu en het NAJK hun visie op de toekomst van het mestbeleid. Het gehele traject leverde vier denkrichtingen op, te weten Eenvoud, Risicogericht, Doelgericht en Bedrijfsspecifiek. Elke richting heeft zijn eigen specifieke kenmerken. In augustus zijn de maatregelen die in de regiobijeenkomst zijn opgehaald binnen de vier richtingen voorgelegd aan een boerenpanel. Giesen: "We hadden ondernemers aan tafel uit de volle breedte van de land- en tuinbouw: van biologisch tot gangbaar, van vooruitstrevend tot regulier. Dat heeft weer aanvullende informatie opgeleverd. Er is bij het ministerie

veel kennis aanwezig, maar de stem van de praktijk zoeken we bewust op."

Afgelopen zomer is het Planbureau voor de Leefomgeving op verzoek van het ministerie van LNV aan de slag gegaan met de ideeën uit de discussies over een nieuw mestbeleid. "Ons doel is om een zo eenvoudig mogelijk stelsel te ontwikkelen, waarbij we de waterkwaliteit kunnen borgen en de visie van de minister over de toekomst van de landbouw dichterbij kunnen brengen. Binnenkort levert het PBL het resultaat op in de vorm van een quick scan."

Minister Schouten heeft in juli de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over de stand van zaken. Daarin maakt ze duidelijk dat de door haar beoogde kringlooplandbouw een belangrijk uitgangspunt zal zijn in het toekomstige mestbeleid.

GENOEG MOGELIJKHEDEN

Alle bijeenkomsten hebben een flink aantal ideeën opgeleverd. "Nog steeds krijg ik berichten van ondernemers en instanties die met nieuwe suggesties komen. Hoewel we ons moeten houden aan de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water, zijn er toch veel mogelijkheden om mee aan de slag te gaan."

De komende tijd gaat het ministerie van LNV aan de slag om de eerste contouren voor het toekomstig mestbeleid te schetsen. Giesen verwacht dat minister Schouten eind dit jaar met haar plannen voor een nieuw mestbeleid naar de Tweede Kamer zal komen. "Niet alles kan direct worden uitgevoerd. Soms zal de wetgeving moeten worden aangepast en dat kost tijd. Tegelijkertijd heeft deze nieuwe manier van werken voor ons wel veel opgeleverd. Dat alleen al is erg waardevol." 🍀